

Inersimasuni skizofreni aamma skizotypi

Region Midtjyllandimi tarnikkut nappaatilinnut immikkoortortaqarfimmi skizofrenimik katsorsaaneq sullissisuni makkunani ingerlanneqarpoq:

- Skejbymi AUH Tarnikkut nappaatilinnut immikkoortortaqarfik: Tarnikkut peruluttunut immikkoortortaqarfik - Psykiatrisk Klinik 1 aamma Psykiatrisk Klinik 2
- Nunap immikkoortuani tarnikkut nappaatilinnut immikkoortortaqarfik Horsens: Tarnikkut peruluttunik sullissisut amma Skizofrenimik napparsimasunik paasineqaqqammertunik sullissisut
- Nunap immikkoortuani tarnikkut nappaatilinnut immikkoortortaqarfik Qeqqa: Tarnikkut perulullutik nappaatilinnik sullissisut (Viborg aamma Skive) aamma Tarnikkut peruluttunik sullissisut (Silkeborgimi Psykiatriens Hus)
- Randersimi Nunap immikkoortuani tarnikkut nappaatilinnut immikkoortortaqarfik: Psykiatrisk Klinik 2 aamma Psykiatrisk Klinik Rønde
- Gødstrupimi nunap immikkoortuani tarnikkut nappaatilinnut immikkoortortaqarfik: Tarnikkut perulullutik nappaatilinnik sullissisut

Skizofreni sunaava?

Skizofreni tarnikkut nappaataavoq. Imminut, allanut nunarsuarmullu isiginnittariaatsip allangornera, ilisarnaataasarluni.

Skizofreneqarnermi ilisarnaataakkajuttartut tassaasinnaapput:

- Allat tusaasinnaangisaannik nipinik tusaasaqarneq
- Allat takusinnaangisaannik isigisaqarneq
- Nunarsuarmut allanit allaanerusumik isiginnittaaseqarneq Nukissaaleqineq
- Iliuseqarnissamut aallartinniapiloorneq
- Pilersaarusiornissamik suliasanillu suliarinnissamut ajornakusoortitsineq.

Tamatuma saniatigut piffissani aalajangersimasuni ersisarsinnaavoq nikallungarujussualersinnaallunilu. Nappaateqarnerup kingunerisaanik ingerlalluartumik ilinniarnissaq, sulinissaq ilaqutariinni inuunissaq, ajornakusoortinneqarsinnaapput. Taamaattoq aamma inuit skizofrenimik nappaateqartut iluarsisarput aammalu ilaqutaqarlutik suliffeqarlutillu ulluinnarni ajunngitsumik ingerlalertarlutik.

Napparsimanerup ingerlanera- skizofreni Nappaateqarnerup takussutissaqalernissaa sioqqullugu

Napparsimalinnginnermi amerlanertigut piffissami aalajangersimasumi ajorneruleriartorneq atuuttarpoq. Tamanna inooqatigiinnermi sulinermilu pisinnaavoq. Piffissaq taanna qaammatiniiit ukiunut sivissuseqarsinnaavoq. Immaqa mattulluni aammalu nuannarisaraluit soqutigiunnaarlugit. Piffissaq taanna taaneqartarpoq pasitsaassineq. Tamatuma kingorna napparsimalernej takkuttarpoq.

Napparsimanerup ingerlanerpiaa immikkoortuni pingasuni agguarneqarsinnaavoq:

1. Immikkoortoq nukinginnartunik pisoqarfiusoq

Immikkoortumi tassani ersineq, uiverneq aammalu tarnikkut perulunnermut ersiuteqarneq malunnartarput. Sininnissamik, nerinissamik il.il. nalinginnaasumik pisariaqartitsineq naammassiniapiloornarsisinnaavoq. Immaqa allanik peqateqarnissamut nukissaarulluni, aammalu aningaasaqarnini aqunniapiluulerneqarsinnaavoq.

2. Immikkoortoq aalajaannerulerfiusoq

Katsorsartilluni aallartissaq. Sammisartakkat siusinnerusukkut ingerlassimasat uterfigiartuaalerneqarsinnaapput. Uippakajaannginnissaq aammalu ajornartorsiutinik iliuuseqarfiginnissamut pisinnaasat atorlugit periuseqarnissaq ukkatarineqartarpoq.

3. Immikkoortoq allanngutsaaliuiffiusoq

Isumalluutit atorluarnissaasa aammalu tanikkut sunnertianerup mianerinissaata akornanni oqimaaqatigiissitsiniarnissaq suliarineqartussaavoq. Nappaatip nanginginnissaata pitsaaliornissaa ukkatarineqartarpoq.

Nanginneq

Napparsimasut ilai nangillutik misigisarpaat. Nanginnermi immikkoortoq nukinginnartumik pisoqarfiusoq uterfigineqartarpoq. Uippakajaarneq pissutaalluni imaluunniit atonerluineq pissutigalugu nakorsaatitorunnaarneq pissutaalluni tamanna amerlanertigut pisarpoq. Taamaattumik tarnikkut perululeqqinnissaq pitsaaliorniarlugu katsorsartinnerup ingerlatiinnarnissaa pingaaruteqarpoq. Tarnikkut peruloqqilissaguit, amerlanertigut katsorsartinneq sivisunerulertussaavoq.

Skizofreni sunik pissuteqarpa? Sooq ilai skizofrenimik nappaateqalertarpat?

Skizofreni arlalinnik pissuteqarsinnaavoq. Ilisimatusarnerup takutippaa uumassusilinnut, tarnip pissusaanut inooqatigiinnermullu tunngasut skizofrenimik nappaateqalernerumut sunniuteqartartut. Taamaattumik sooq skizofrenimik nappaateqalernerluni nassuiaatissaq ataasiinnaanngilaq.

Ullumikkut skizofreni uippakajaarnermut sunnertianerumut ilusiliaq aallaavigalugu paasineqartarpoq. Tassa imaappoq, inuit ilai immikkut sunnertianerusarput. Taamaattumik taakkua ajornartorsiortinneqarunik, assersuutigalugu kingunerluttunik pisoqarluni, skizofrenimik nappaateqalernissaat qaninnerulersarpoq.

Kingornussat

Inummik aamma taamatut nappaatilimmik ilaqutaqaraanni, skizofrenimik nappaateqalernissaa aarlerinaateqarnerusarpoq. Qanigisaq - assersuutigalugu angajoqqaat imaluunniit qatanngutit - taamatut nappaateqarpata, aarlerinartorsiorneq annerusussaavoq. Ilisimavarput skizofrenimik nappaateqalernissamut aallerinaataasut tassaasut:

- Innuttaasuni nalinginnaasuni 1 %-it
- Inuup skizofrenimik nappaatillip ernutai 4 %-it inuup

- Skizofrenimik nappaatillip qatanngutai 10 %-it inuup
- Skizofrenimik nappaatillip meerai 13 %-it
- Angajoqqaat marluusut tamarmik skizofrenimik nappaatillit meerai 46 %-it

Nappaateqalernissamut pingaaruteqartut isumaqarfigineqartut ajoqutit arlaqarput. Sunik ajoquteqarnerluni apeqqutaalluni nappaammik annertunerusumik annikinnerusumilluunniit sunnertiasoqarsinnaavoq.

Taamaattoq nappaateqalernissamut aarlerinartorsiortitsisunik akornuteqaraluarluni skizofrenimik nappaateqalissalluni qulakkeerreqarsinnaangilaq. Nappaatip ersiuteqalinnginnerani artorsaateqarnerit amerlanertigut pisussaasarput.

Uippakajaarneq artorsarnerillu

Nappaatip ersiuteqalinnginnerani, amerlanertigut uippakajaarnertut ittumik ajornartorsiuteqartoqartarpoq. Uippakajaarneq sorpassuusinnaavoq. Tamanna imaangilaq ulapippallaarnerinnaangilaq.

Uippakajaarneq artorsarnerillu tassaasinnaapput:

- **pinngorfimmiit artorsaateqarnerit**
Anaanaasoq assersuutigalugu peqqinnarpallaanngitsunik nerisarsimappat, naartuunermiillu pilereersimasinnaavoq. Ernilernermi silaannarmik amigaaateqarneq aamma meeqqap kingusinnerusukkut skizofrenimik nappaateqalersinnaanera aarlerinaateqarnerulersissinnaavaa. Inuusuttuaranngornermi hormonit allanngorujussuarneri aamma nappaammik ineriartortitsilersinnaapput.
- **Tarnikkut artorsaateqarnerit**
Assersuutigalugu tassaasinnaavoq aapparip qimannera, qanigisaasuni toqusoqarnera, timikkut, tarnikkut kinguaassiutigullu innarliineq.
- **Inooqatigiinnermi artorsaateqarnerit**
Tassaasinnaapput pisut nuannersut nuanninngitsullu. Assersuutigalugu soraarummeernermi misilitsinneq, nutaamik suliffeqalerneq imaluunniit angerlarsimaffimmiit nuunneq.
Artorsaateqarnerit taamaattut nalinginnaasuupput. Peqatigisaanik immikkut sunnertiagaanni aatsaat skizofrenimik nappaateqartoqalersinnaavoq.

Qaratsami susoqartarpa

Qaratsami sianuutit milliardiupput. Timip sananeqaataanni kalerrisaarisartut atorlugit taakkua imminnut kalerrisaartarput. Inuit skizofrenimik nappaatillit ilaanni qarasaasa ilusaanni piginnaasaannilu allanngoriartornerit takuneqarsinnaapput. Naatsorsuutigineqarpoq qaratsami kalerrisaarisartup dopamin-ip allanngoriartorneri pingaaruteqartut. Aamma inuit skizofrenimik nappaatillit ilaanni qaratsami allanngoriartornerit allat takuneqarsinnaapput. Allanngoriartortartut taakkua pingaaruteqarnerat ilisimatusarnermi suli paasiniaarneqarpoqng.

Unnukkat taartumi angerlamut pisullunga igalaat sanioqqutama taartuinnaat tamarmik tunuini isikkorlullutik nakkussisut tamaasa malugisinnaavakka. Pisinnaasara tamaat tuavioarpunga. Angerlamut ingerlaninni pilluarlunga misigisimallunga aammalu nuanniitsorujussuarmik misigisimallunga qanoq issusera allanngorarpoq. Pilluarlunga misigisimaninni nipilersortut tusarnerluinnartut ersarilluinnartumik tusaavakka, aappaanilu misigisimaninni inuit kammattut aammalu mitallerpaluttumik illarpaluttut tusaavakka.

Kasper, 37-inik ukioqartoq, tusaasuusisarnerminik nassuiaavoq

---

Skizofrenip ersiutai

Skizofreni arlalippassuartigut takuneqarsinnaavoq

Nappaat amerlanertigut malunniukkiartuaartarpoq. Aamma tassanngaannarujussuaq aallartissinnaavoq. Ilai meeraanerminniilli ajornartorsiutinik misigisaqarsimasarput. Assersuutigalugu imaassinnaavoq allanik peqateqarniarpiloortuaannarsimalluni.

Ersiutit ajornakusoortuusinnaapput innarliisinnaallutillu. Kisianni aamma sakkukitsuusinnaapput, ulluinnarni malunnanggingavillutik.

Skizofrenip ersiutaasa ilaat tassaapput:

- Takorruinerit
- Eqqunngitsumik paasinninnerit
- qalunnermi ajornartorsiuteqarneq.

Taakkua allallu amerlanerusut matuma kinguliini annertunerusumik atuarsinnaavatit.

Tarnikkut perulunnermut ersiutit (ersiutit pitsaasut)

Tarnikkut perulunnermut ersiuteqarnermi piviusut inuit amerlanersaanit allaanerusumik isigineqartarput. Taakkua taagorneqarput ersiutit pitsaasut, pissutigalugu siusinnerusukkut ersiutaasimangitsunik ersiuteqalermat. Tamanna assersuutigalugu takuneqarsinnaavoq imaattoqartillugu:

- Takorruinerit
- Sunnerneqarluni aqunneqarlunilu misigisimaneq
- Piviusorsiuunngitsumik isummorsornerit.

Takorruinerit

Takorruineq tassa imaappoq qaratsap malugisimasanik piviusumik piunngitsunik paasinninnera. Takorruinerni malugisaatini tamaginni pisinnaapput:

- **Tusaasat**

Amerlasuut nipiliortunik imaluunniit nipinik imminut oqaluuserinnittunik tusaasaqartarput

- **Susunnittunik malugisaat**

Suulluunniit assersuutigalugu pisoqalisimasutut imaluunniit benzinasunnittutut susunneqarsinnaapput

- **isigisinnaassuseq**

Inuit imaluunniit suut allat takusinnaangisaat assersuutigalugu

takusinnaallugit

- **Naamasinnaassuseq**

Assersuutigalugu gassit toqunartut naamasinnaallugit misigisimasinnaavoq

- **Malussarissuseq**

Assersuutigalugu attorneqarluni misigineqarsimasinnaavoq.

Sunnerneqarluni aqunneqarlunilu misigisimanerit

Eqqarsaatit allat tusaasinnaagaat misigisimasinnaavoq. Ilai aamma misigisarput inuit allat eqqarsaatitik imminut nuutissinnaagaat, aammalu allat iliuuseqartissinnaagaanni eqqarsaateqalersissinnaagaannilu. Nammineq iliuuserinagit eqqarsaatiginagillu - kisianni allat iliuuseralugillu eqqarsaatigigaat, tamanna misigisimalersitsisarpoq.

Eqqumiitsumik aalasarnerit

Inuit skizofrenimik nappaatillit eqqumiitsumik annikitsunik aalasinnaasarput. Immaqa inuaannarminik pisullutik, niaqqutik aalajangersimasumik tagiartorlugit imaluunniit qallutik qaffassimaartittuaannarlugit. Ersiutit siusinnerusukkut ullumikkornit akulikinnerusimapput ilungersunarnerusimallutillu.

Pivusorsiunngitsumik isummersornerit

Pivusorsiunngitsumik isummersornerit tassaapput takorluuinerit imminermuinnaq isumaqartut. Taakkua avitseqatigiissutigineqartanngillat

allanit. Pivusorsiunngitsumik isummersornerit amerlasuut eqqarsartaatsimit nalinginnaasumit paarlagasumik malunnartarput. Tassa imaappoq suut tamarmik takorluukkanik uppersarsaasuullutik. Misilittakkat suulluunniit takorluukkat ilumuunngitsut allanut uppersarsaasussat, takorluugaq piviusuusoq napparsimasumut uppersarsaataasussaapput.

Pivusorsiunngitsumik isummersortarnerit assigiinngitsut:

- **Malersorneqarluni isumaqarneq**

Pivusorsiunngitsumik isummersortarnerit nalinginnaanerpaat. Tassa imaappoq, nakkutigineqarluni malersorneqarlunilu misigisartut. Assersuutigalugu pingaarutilinnik ilisimasaqarluni isumaqarneq pissutigalugu, CIA-miit malersorneqarluni misigisimasoqarsinnaavoq.

- **Imminut sorsualiaraluni takorluuisarnerit**

Assersuutigalugu nunarsuaq annaanniartussaallugu immikkuullarissumik suliassaqarluni upperilluinnarneqarsinnaavoq.

- **Timeq pillugu pivusorsiunngitsunik isummersornerit**

Timeq allannorsimasoq takorluuisoqalersinnaavoq. Immaqa niaqoq katalerpoq, timip atortui timimi nuuttaqattaarput, imaluunniit timeq suujunnaariartulerpoq. Aamma peruluttumik napparsimalluni isumassarsisoqarsinnaavoq.

Pikkoriffigisat pikkoriffigiunnaarneri (ersiutit pitsaasuunngitsut)

Siusinnerusukkut pikkoriffigisat pikkoriffigiunnaarlugit arlallit misigisarput. Taakkua aamma taagorneqarput ersiutit pitsaasuunngitsut, pissutigalugu siusinnerusukkut piginnaasaqarfigisat piginnaasaqarfigineqarunaartarmata. Pikkoriffiit pikkoriffigiunnaaraanni, siusinnerusukkut piunasaqaatit iliuuseqarfigisarnerattuut pisinnaajunnaartarput. Tamatuma ulluinnarni nalinginnaasumik ingerlanissaq ajornakusuulersinnaavaa, ilaatigut paasisimaarinnigunnaarneq nukissaarunnerlu pissutaallutik.

Ersiutit taakkua illit inuttut pissuserinnginnakkit eqqaamanissaa pingaaruteqarpoq.

Napparsimalernissat sioqqullugu inuttut pissuseqarneq taamaaginnartarpoq.

Ilaatigut misigineqarsinnaapput:

- **Misigissusaarunneq**
Misigissutsit "sakkortunnginnerulertarput". Assersuutigalugu nuannaarluni, aliasulluni kamallunilu misiginissaq ajornakusoorsinnaavoq.
- **Namineq iliuseqannginneq aamma ilatsiinnarneq**
Namineq iliuseqarnissaq aammalu suliassat aallartinnissai ajornartorsiutigineqarsinnaavoq. Skizofrenimik nappaatillit amerlasuut soqutigisanik aalajangiusimanniniapiluulertarput nukissaqannginnerulertarlutillu.
- **Attaveqarnerup ajornerulenera**
Allat siunertai pilersaarutigisaallu paasiuminaatsinneqarsinnaapput atuaruminaatsinneqarsinnaallutillu.
- **Mattunneq**
Immikkoornerulerluni pissuseqartoqalersinnaavoq. Assersuutigalugu inuup allap pakkunnissaa nuanniingineqalersinnaavoq imaluunniit annilaarnartunngorsinnaalluni.
- **Nalornineq/arlariinnik isumaqarneq**
Eqqarsaatit misigissutsillu imminnut akerleriilersinnaapput. Tamatuma kingunerisaanik aalajangerniarneq ajornakusoortinneqalersinnaavoq. Immaqa filmertarfiliarusulerpoq - tullianik filmertarfiliarnissaq amiilaarnarsisimalluni.

Ersiutit eqiasunnermut ersiutaanngillat. Kisianni napparsimanermut ersiutaapput.

Oqaatsit eqqarsaatillu allanngornerat

Eqqarsartariaaseq oqaluttariaaserlu allanngorsinnaapput. Oqaatsit oqariaatsini oqaaseqatigiinnilu paasiuminaannerulersinnaapput, namineq kisimi isumai paasisinnaalerlugit. Oqaatsit nutaamik isumaqartinneqalersinnaapput imaluunniit oqaasiunngitsunik nutaanik oqaasiliorluni. Oqaatsit ima ajortigilersimasinnaapput qanoq oqarnera allanit paasineqarsinnaajunnaavilluni.

Aamma allat oqaaseqarneri aalajangersimasorujussuarmik paasisalersinnaavai. Inuk assersuutigalugu oqarpat: "Ilarnermut toqulerpunga!", paasineqarsinnaavoq pineqartoq pissusiviusuni toqulersoq.

Skizofrenimik nappaatillit amerlasuut aamma misigisarpaat eqqarsaatit niaqqumi kaaviiagaginnavissut, aammalu aalajangiusimaniapiloornartut. Allat misigisinnaavaat eqqarsaatit tassanngaannaq unittoorluinnartut.

Krishnap, akimut ersittumik qaamaneqartup inuttut iluseqartup assani natersuaq akimorlugu appakaatsippai, aammalu assaasa akimugaani natersuaq tammarpog. Anersaapiluit ikani arpaqattaarput – taartuupput aammalu nassoqarlutik pamioqarlutillu.

Kasper 37-inik ukiulik, takusuusinermik nassuiaavoq

Ersiutit allat

Kikkuunitta, allat kikkuunerisa, aammalu nunarsuup qanoq innerata nalinginnaasumik toqqissisimanarinerat, tammarsinnaavoq. Assersuutigalugu imminut malugisimaneq, namineq kinaassuseqarneq piffissarlu allanngorsinnaapput.

Inuit skizofrenimik nappaatillit 75-80 %-ii eqqaamasaatiminnik ajornartorsiuteqarput. Ilaatigut ajornartorsiutigineqarsinnaapput:

- **Soqutigineqarneq**
Piffissami sivisunerusumi ukkassiinnarnissaq ajornakusoorsinnaavoq. Assersuutigalugu atuariartornissaq ajornartorsiutaalersinnaavoq. Aamma paatsiveerutianerulertoqarsinnaavoq.
- **Sukkassuseq**

Ulluinnarni suliassat sularinissaannut piffissaq sivilunerulaartoq pisariaqartinneqartarpoq.

- **Ajornartorsiutinik iluarsisarneq**
Assersuutigalugu nerisassiornissap, angalanissap aningaasaqarnerullu pilersarusiornissai, ingerlannissai aqunniarnissaalu ajornakusoortilerneqarsinnaapput.
- **Eqqaamasinnaaneq**
Assersuutigalugu nutaanik ilinniarnissaq ajornartorsiutaalersinnaavoq kiisalu isumaqatigiissutit eqqaamaniarnerat ajornakusoortinneqalersinnaalluni.

Ersiutit ulluinnaat sunnersinnaavaat

Ersiutit taakkua tamarmik ulluinarni sorpassuit ajornakusoortilersinnaavaat. Assersuutigalugu suliffeqaannarnissaq aammalu inuit allat akornanniinnissaq ajornakusoortinneqalersinnaavoq. Ilaasa pisariaqartitat nalinginnaanerpaalluunniit, soorlu nerinissaq, sininnissaq eqqiluisaarnissarlu, ajornakusoortilersinnaavaat.

Nappaammik eqqorneqarneq, ilaasa inuujunnaarnissaq ajornannginnerusoq eqqarsalernerannik, malitseqarsinnaavoq. Immaqa imminornissaq aamma eqqarsaatinilissaaq. Imminut toqunnissamik eqqarsaateqalernermi ikiortissarsiornissaq pingaaruteqarpoq, taamaalilluni pitsaaneruleqqissinnaalissalluni. Ikiortissarsiorsinnaavutit uani.

Skizofrenimut misissortinneq Skizofreni pillugu pasitsaasaqarpit?

Skizofrenimik napparsimallutit pasitsaakkukku, nakorsat attaveqarfignissavat. Nakorsaq naliliippat ersiutitit skizofrenimik nappaateqarnermut takussutissaasinnaasut, nakorsaq tarnikkut nappaatilinnut immikkoortortami misissortinnissamut innersuussilluni nassiussissaaq.

Innersuunneqarneq - taavami?

Skizofrenimut misissortinnissamut innersuunneqaruit imaaliussaait:

- e-boks-erni imaluunniit allakkanut nakkartitsiverni immikkoortortaqaarfitsinniit
- aggersarneqarnissat utaqqissavat paasinarsisitsisussamik oqaloqatigiinnermi peqataassaait - qanigisamik peqateqaruit pitsaassalluni
- skizofrenimik nappaateqarnermut oqaatigineqarsinnaalinnginnerani, immaqa assigiinngitsunik arlaleriarlutit misissorneqarnissat piareersimaffignissavat.

Misissuineq nalinginnaasumik pisartoq

Misissuinerit oqaloqateqarnerillu suut pisariaqartissinnaaneritit, suliatigut naliliineq aallaavigalugu tamatigut isummerfigisarpaput . Taamaattoq ilai ingerlanneqartartuupput.

Nakorsaq, tarnip pissusaanik ilisimasalik imaluunniit peqqissaasoq oqaloqatigalugu aallartissaatit. Tassani ersiutitit nassuiaqqullugit qinnuigineqassaatit. Ilaqutarnik imaluunniit qanigisaasunik allanik oqaloqatigiinnermi peqateqaruit, taakkua aamma ersiutit oqaluttuarineranni ikiuussinnaapput.

Annertunerusunik misissortinnissaq pisariaqartissimasinnaavat, tassami skizofreni nappaataavoq paasiuminaatsoq, inummiit inummut assigiinngitsorujussuusartoq.

Skizofrenimik nappaateqarnerup paasineqarsinnaanissaanut, ersiutitit minnerpaamik qaammammik ataatsimik sivissuseqarsimassapput. Nappaatip suussusaanik paasisaqarneq tarnikkut nappaatilinnut immikkoortortaqrarfiup sulinermini sakkussarissavaa. Taanna ilinnorpiq pitsaanerpaamik katsorsaanissap paasinissaanut atorineqassaaq. Illit tassaanginnavit nappaativit suussusaa, eqqaamassallugu pingaaruteqarpoq. Nappaatip suussusaa nappaatigineqartumut maannakkorpiq takussutissaavoq.

Timikkut nappaateqarsinnaanerup mattunneqarnera

Skizofreni nappaatigigit oqartoqarsinnaalinnginnerani, ersiuternut pissutaasut timerniinngitsut mattunneqassaaq. Tamanna assersuutigalugu tassaasinnaavoq inuuserlersarneq.

Siusinnerusukkut noqartarsimaguit imaluunniit annertuunik niaqqukkut ajoquteqarsimaguit, taamaattumik tamanna ersiuternut pissutaasinnaasoq, immikkut eqqumaffigineqartussaavoq. Tamanna ilaatigut niaqquit tarrarsorneqarneri atorlugit mattunneqarsinnaavoq

Skizofrenimi suussutsit

Skizofreni suussutsit suut takussaappat?

Ersiutit suut ersarinnerunersut apequtaalluni skizofrenimi suussutsit assigiinngitsuupput:

- Malersorneqartutut misigisimalluni skizofrenimik nappaateqarneq, tassani pingaartumik malersorneqarluni isumaqarnerit aammalu akuttunngitsumik tusaasuusinerit takussaallutik
- Hebefren skizofreni, tassani pingaartumik pissusilersortarneq takorlooruminaatsumik allanngortarluni isumaq allanngorarluni, siunertaqanngitsumik ataqatigiinngitsumillu pissusilersorluni aamma/imaluunniit ataqatigiinngitsunik oqalulluni
- Kataton skizofreni, tassani aalasarnerit ajoquteqalernerat ersarinnerpaalluni
- (Akuleriittumik) skizofreni assigiinngisitaanngitsoq, tassani suussutsit matuma siuliani allasimasut ilaannit ataatsimit arlalinniilluunniit ilisarnaateqarluni, taakkuninga nappaateqartoq oqaatiginissaanut taakkua naammagatik

Annikitsumik skizofreni, tassani tarnikkut perulunneq ersiuteqarluni, kisianni inuiaqatigiit piumasaqaataannik naammassinninnissamat piginnaasaqarneq arriitsumik annikilliarlorluni aammalu pisinnaassutsit annikinnerulerlutik.

Qanoq innersunga nassuiaatissagukkit, tamanna ilinnut qalipakkap nassuiarneratut issaaq. Qalipaait ilutsillu nassuiarsinnaassavakka, kisianni taamaakkaluartoq paasilluarsinnaanngisaannassavat.

Søren, skizofrenimik eqqugaasoq

Skizofrenip katsorsarneqarnera

Sukkaneruppat, pitsaanerussiaaq

Sukkanerusumik katsorsarterluerit, pitsaasumik ingerlanissarnut periarfissat annertunerussapput. Oqinnerusunik, ikinnerusunik sivikinnerusunillu napparsimanerni pisoqarluni napparsimavimmullu unitsinneqartarlutit ingerlanissarnut katsorsartinnerit iluaqutaassaaq.

Ukiuni marlunni katsorsartinneq

Region Midtjylland-imi aallaaviatigut ukiuni marlunni iluaqutaalluurtussamik katsorsartinnissaq

neqeroorutigineqartarpoq.

Katsorsaaneq suliaasaqarfiit akimorlugit suleqatigiinnit, katsorsaariaatsinik arlalippassuarnik atuisunit, isumagineqassaaq. Katsorsaaneq ilinnut naleqqussarneqassaaq. Ilaatigut ukkatarineqassaaq, illit:

- katsorsaasumut aalajangersimasumut toqqissisimanartumik attaveqarnissat
- tarnikkut perulunnermut nakorsaatitornissarnik neqeroorfigineqarnissat
- nappaat aammalu nanginnissap pitsaaliornissaa pillugit atuartinneqarnissa
- ajornartorsiorfigisatit qanoq qaangersinnaaneritit ukkataralugu tapersersuisumik
- oqaloqatigineqarnissat sammisassaqaalernissarnut/ilinniarnissarnut/sulilernissarnut tapersersorneqarnissat
- qanigisavit suleqatigisartagassatut akuutinnissaannut periarfissinneqarnissat.

Katsorsaanermi tamatigut illit pisariaqartitatit, aammalu qanoq pitsaanerpaamik ikiorneqassanersutit, aallaavigineqassapput. Peqatigisaanik tamakkiisut isiginiarneqassapput. Tassami tunngaviulluinnartut (assersuutigalugu ineqarneq aningaasaqarnerlu) iluarsisimangippata, pitsanngornerunissap ukkatarinissaa ajornarluinnangajassinnaavoq.

Nakorsaatit

Nakorsaatinik katsorsaanermut siunertaavoq ersiutivit annikillisinnissaat imaluunniit ersiutaarunnissat. Tassani pingaartumik pineqarput tarnikkut perulunnermut ersiutit. Nakorsaatit ernumanerup, eqqissiveqannginnerup sakkortusaartarnerullu annikillisinnissaannut aamma atorneqartarput. Skizofreni nakorsaatinik tarnikkut perulunnaveersaatinik taagorneqartunik katsorsarneqartarpoq. Der findes forskellige typer Tarnikkut perulunnaveersaatit assigiinngitsuupput.

Nakorsaatit suut sunniuteqarluarnerpaanersut, peqatigisaanillu saniatigut sunniinnginnerusarnerisut, inummiit inummut assigiinngilaq. Taamaattumik pitsaanerpaamik sunniuteqarluarnissaanut aammalu sapinngisamik saniatigut sunniinnginnerunissaanut, nakorsaatit allanngortinnissaat pisariaqarsinnaavoq.

Nappaat skizofreni pillugu atuartitsineq

Tarnikkut nappaatit pillugit atuartitsineq aamma taaneqartarpoq psykoedukation. Tassani illit qanigisatillu skizofreni pillugu atuartinneqassaasi.

Atuartitsineq amerlanertigut eqimattani ingerlanneqartarpoq. Tassani allat nappaammik tassanga nappaatillit peqatigalugit ersiutaasartut, pissutaasartut, katsorsaaneq, isumaginnikkut neqeroorutit aammalu tarnikkut peruloqqilernerisut siusissukkut ersiutaasartut pillugit ilisimasaqalissaatit.

Atuartitsineq nappaaternik periaaserisartagarnillu paasinninnerulersitsissaaq aammalu siunissamat piviusorsioortunik naatsorsuutiginnilersitseqataassalluni.

Tarnip pissusaanik ilisimasalinnit katsorsartinneq

Amerlanertigut ilisimaligassat aallaavigalugit katsorsaaneq, skizofrenimik tarnikkut katsorsaaneermut tungaviusarpoq. Ilisimaligassat aallaavigalugit katsorsaaneermi katsorsaasuit – illit peqatigalutit – pisuni aalajangersimasuni eqqarsartariaatsimi iliuuserisartakkanilu allatut periaaseqarnissap misissorneqarnera misilerarneqarneralu ukkatarissavai. Tassani ajornartorsiorfigisatit paasinianeqassapput - eqqarsaatit misigissutsillu ajornartorsiutinut attuumassuteqalersut - aammalu aaqqiissutissanut ilusilianik nutaanik periusissanillu nassaarniarnissaq sulissutigissavarsi.

Eqqarsartaatsikkut katsorsaaneermi ajornartoornermi pilersaarut ilaatigut suliarineqassaaq. Taanna ajortikkuit qanoq iliussanersutit isumaqatigiissutinik imaqarpoq. Peqatigisaanik nanginnermut ersiutit qanoq iliuseqarfigisinnaaneritit, suliarissavarsi.

Kiisalu siusinnerusukkut kingunerluutaasimasut qanoq annertutigisumik ersiuteqarnernut pissusilersortarnernullu sunniuteqarnersut, katsorsaaneermi eqqumaffigineqassaaq.

---

*Immikkoortortamiittup sumi tamaani naneruutit qernertut ikiterpai.
Anersaarsiornermik ingerlataqarnera pissutaasimassaaq, tassami
naneruutit nuannisarnermut atugassiaapput, taamaattumik qernertut
toqqarneqartussaangillat. Qularinngilluinnarpara uanga
anersaarsiornermut atugassamik inuusaliarisimagaanga, tamannalu
eqqarsaat amiilaarnarpoq.*

*Kasper 37-inik ukiullip, piviusorsiuunngitsunik isummersornermik
ilaannik nassuiaavoq*

Inooqatigiinnikkut katsorsaaneq tapersiinnissamullu periarfissat

Inooqatigiinnikkut katsorsaaneermi ilaqqatit, suliffiit, ilinniarfiit aamma kommunini suliassanik suliarinnittartut akuutinneqarnerat ilaatinneqarsinnaavoq. Tapersorsorneqarnissamut periarfissat suut pisariaqartissinnaaneritit kommunimi suliassanik suliarinnittartut aalajangertussaavaat. Assersuutigalugu tassaasinnaapput angerlarsimaffimmi suliassat suliarinissaannut ikiorneqarnissamik, aningaasaqarnerup paasisimaarinissaanut ikiorneqarnissamik kiisalu allat akornannukartarnissamik tapersorsorneqarnissamik pisariaqartitsineq.

Atornerluinnermut katsorsaaneq

Amerlasuut skizofrenimik nappaatillit aamma atornerluisuusarput. Atornerluineq tassaaneerusarpoq imigassamik imaluunniit hashimik atornerluineq. Kisianni amerlasuut aamma aanngajaarniutinik

allanik atuisarput , assersuutigalugu amfetamin imaluunniit kokain.

Aanngajaarniutit katsorsaannermut sunniuteqartarnerat

Aanngajaarniutit nakorsaatinut skizofrenimik katsorsaannermut atorneqartunut ajoqutaasarput. Tamatuma saniatigit tarnikkut perulunneq aanngajaarniutit ajornerulersittarpaat. Assersuutigalugu qaratsami dopamin sunniuteqarnerulersillugu taamaattarput. Peqatigisaanik ajornartorsiutit puorniarlugit aanngajaarniutit periaasissatut isigineqarsinnaapput. Atornerluisut ilaannut, ajornartorsiutigisatik apeqqutaatinnagit, tikilluaqqusaallutik misigisimaffituamittut tamanna misigineqartarpoq.

Unitsinneqarneq

Annertuunik ersiuteqaruit imaluunniit piffissat ilaanni ajorneruleruit, pitsaanerulernissavit tungaanut uninngatitsisarfitta ilaanni unitsinneqarsinnaavutit.

Region Midtjylland-imi uninngasarfinni makkunani, skizofrenimik katsorsaasartuni, unitsinneqarsinnaavutit: Aarhus (Skejby): Uninngasarfik 6

Aarhus (Skejby): Uninngasarfik 7

Aarhus (Skejby): Uninngasarfik 8

Aarhus (Skejby): Uninngasarfik 10

Aarhus (Skejby): Uninngasarfik 2

Horsens: Uninngasarfik O1

Horsens: Uninngasarfik O2

Randers: Uninngasarfik A

Viborg: Tarnikkut perulullutik napparsimasut uninngasarfiat (P0)

Pinngitsaaliissummik unitsitsineq

Napparsimasut skizofrenimik nappaatillit amerlanersai nammineq kajumissutsiminnik ingerlalluartumik katsorsartittarput. Aatsaat qanoq issutsit ilungersunartumik ajornerulerpat, pinngitsaaliissummik unitsitsinissaq oqaluuserineqarsinnaavoq.

Nakorsaatinik pisariaqartunik iisissaarsimaneq pissutaalluni imaluunniit ikiaroorartunik atornerluineq, tarnikkut perulunnermik ajornerulersitsisartooq, pissutaalluni, ajornerulerneq amerlanertigit pisarpoq.

Skizotypi sunaava?

Skizotypiimik nappaateqaraanni, pissusilersornikkut, eqqarsartaatsikkut misigissutsikkullu akornuteqarluni misigineqartarpoq. Sunik ersiuteqarnerluni inummiit inummut assigiinngitsuusinnaavoq.

Skizotypi siusinnerusukkut taaneqartarpoq tarnikkut perulunnerup killinganiinneq.

Skizotypimik nappaateqaraanni, imatut tarnikkut perululluni misigisimanangilaq, kisianni

tarnikkut perulunnermut qanittumik misigisimasoqarsinnaavoq.

Region Midtjyllandimi tarnikkut nappaatilinnut immikkoortorta qarfirmi skizofrenimik katsorsaaneq sullissisuni makkunani ingerlanneqarpoq:

- [Skejbymi AUH Tarnikkut nappaatilinnut immikkoortorta qarfik: Tarnikkut peruluttunut immikkoortorta qarfik - Psykiatrisk Klinik 1 aamma Psykiatrisk Klinik 2](#)
- [Nunap immikkoortuani tarnikkut nappaatilinnut immikkoortorta qarfik Horsens: Tarnikkut peruluttunik sullissisut aamma](#)
- [Skizofrenimik napparsimasunik paasineqagqammertunik sullissisut Nunap immikkoortuani tarnikkut nappaatilinnut immikkoortorta qarfik Qeqqa: Tarnikkut perulullutik nappaatilinnik sullissisut \(Viborg aamma Skive\) aamma Tarnikkut peruluttunik sullissisut \(Silkeborgimi Psykiatriens Hus\)](#)
- [Randersimi Nunap immikkoortuani tarnikkut nappaatilinnut immikkoortorta qarfik: Psykiatrisk Klinik 2 aamma Psykiatrisk Klinik Rønde](#)
- [Gødstrupimi nunap immikkoortuani tarnikkut nappaatilinnut immikkoortorta qarfik: Tarnikkut perulullutik nappaatilinnik sullissisut](#)

Napparsimanerup ingerlanera - skizotypi

Skizotypimik nappaateqarnermut ersiutit annertunerusumik annikinnerusumilluunniit ataavartuusarput. Taakkua inuttut pissusilersortarnermi tunngaviusumik takuneqartartutut issinnaapput. Assersuutigalugu kisimiilluni sammisaqarusunnerulluni imaluunniit oqalunneq ilisarnartumik allaanerulluni.

Skizotypimi ersiutit

Skizotypimik nappaateqaraanni, eqqarsartaatsikkut ajoquteqartoqarsinnaavoq, nammineq kinaassuseqarneq takujuminaassinnaalluni inuillu akornanniinniarneq ajornartorsiutigineqarsinnaalluni.

Tarnikkut perulunnermut ersiutit, soorlu piusorinninnerit aamma piviusorsiunngitsumik isummorsornerit, skizotypimik napparsimagaanni inittunnginnerujussuusarput imaluunniit malunnangivissortarlutik. Tarnikkut perululluni misigisimanagu, kisianni tarnikkut perulunnermut qanittumiilluni misigisimasoqarsinnaavoq, suna piviusuunersoq sunalu takorluugaannaanersoq nalornissutigineqalersinnaalluni.

Tarnikkut perulunneq imaluunniit tarnikkut perulunnissamut qanittumiinneq

Tarnikkut perulunnermi misigisat ilumoortuusut upperineqarluinnartarput (assersuutigalugu: Nipimit oqaluunneqarpunga), tarnikkut perulunnermut qanittumiikkaanni misigisag nalorninamerusarpoq ([Allaangilaq](#) nipimit oqaluunneqartunga).

Annikitsuuaqqamik tarnikkut perulunneq

Skizotypimik nappaateqaraanni sivikitsuaraaqqamik tarnikkut perulunnermut ersiuteqarluni misigineqarsinnaavoq – nalinginnaasumik sekundini imaluunniit minutsini. Tamanna taaneqartarpoq annikitsuaraaqqamik tarnikkut perulunneq.

Skizotypimut ersiutit qitiusut

- **Misigissutsit sakkortunnginnerusutut misinnartarput**
Misigissutsit maluginiapiloornartarput imaluunniit misigissutsit sakkortunnginnerusutut misinnarsinnaapput. Aamma suut maluginerlugit nalornissutigineqarsinnaavoq. Aammalu kinaassuseq nalornissutigilluinnarneqarsinnaavoq (kinaavunga?). Nalinginnaasumik pisartunit nuannaannginnerusinnaavoq, akoorusugani imaluunniit misigissuseqarani.
- **Inuit akornanniinniarneq ajornakusoortillugu**
Allat attavigalugit akuunissaq ajornakusoortinneqarsinnaavoq. Qanoq pissusilersornissaq nalornissutigineqartarpoq, aammalu suut tamaasa misissoqqissaarpallaarniartarsinnaallugit. Amerlasuut mattukkiartuaalertarput, tassami

allat peqatiginissaat nukippassuarnik atuiffiusariaqartarmat.

- **Eqqarsartaatsikkut paatsiveerusimaarneq**
Eqqarsaatit ulapittorujussuusut imaluunniit eqqarsaataarunneq misigineqarsinnaavoq. Ukkassisinnaaneq sanngiillisimasinnaavoq, assersuutigalugu oqaasissat eqqortut oqaatigiuminaallisimasinnaapput. Eqqarsartariaaseq allaanerulersimasinnaavoq. Immaqa oqaatsit allatut katitertalersinnaavai, imminuinaq isumaqartilertugit nammineq.

Skizotypimi ersiutit allat

- ingasattumik, eqqumiitsumik imaluunniit allakkajaamik
- pissusilersorluni imaluunniit isikkoqarluni eqqumiitsumik isumassarsisalerluni imaluunniit tupinnartunik eqqarsartalerluni
- pasillernernik imaluunniit malersorneqartutut misigisimanernik eqqarsalerluni
- Eqqarsaatit uteqattaartut, eqqarsaatinut anigoruminaatsunut eqqaanarsinnaasut, kisianni taamaaqataanik akiuunnani. Eqqarsaatit assersuutigalugu sakkortusaarnertaqarsinnaapput.
- Misikkarissutsini sakkortuunik misigisaqarnerit: assersuutigalugu nalinginnaasumik ulluunerani qaamana isigisaarutsitsisoq imaluunniit nipit sakkortoorujussuannorlutik.

Skizotypimut misissortinneq

Skizotypimut misissortinnissamut misissortinnerit oqaloqateqarnerillu suut aqqusaarneqassanersut inummiit inummut assigiinngitsuusarpoq. Amerlanerit nakorsaq, tarnip pissusaanik ilisimasalik imaluunniit peqqissaasoq aallarniutaasumik oqaloqatigalugu aallartitartut.

Oqaloqatigiinnermi ersiutitit nassuiassagitit qinnuigineqassaait. Ilaqutaasut imaluunniit qanigisaasut allat oqaloqatigiinnermi peqataagunik, taakkua aamma ersiutivit nassuiarneranni ikiuussinnaapput.

Skizotypimik nappaateqarneraanissamut minnerpaamik ukiuni marlunni ersiuteqarsimasussaavoq.

Amerlasuut skizotypimik nappaateqartut paasineqalinnginneranni sivisuumik qulaajaavineqartartut. Tamatumunnga pissutaavoq, skizotypimik ersiuteqarnerup nappaatinut allanut ersiutinut eqqaanarsinnaanera, assersuutigalugu skizofreni, ernumaneq, nikallungarujussuarneq imaluunniit inuttut paatsiveerusimaarneq. Taamaattumik amerlasuut skizotypimut misissorneqannginnerminni, tarnikkut nappaatinut allanut misisorneqartartut.

Skizotypip katsorsarneqarnera

Katsorsaaneq illit suleqatigalutit aammalu pisariaqartitatit aallaavigalugit aqqissuunneqassaag. Tamanna kissaatigigukku, qanigisatit katsorsaanerminni akuutinneqarsinnaapput.

Qanoq sivisutigisumik katsorsartissanersutit, ataasiakkaanik nalilersuineq apeqqutaavoq. Taamaattoq katsorsaaneq amerlanertigut sivisuujusarpoq, nalinginnaasumik ukiuni arlalinni ingerlanneqartarluni.

Katsorsaaneq assersuutigalugu tassaasinnaavoq:

- Katsorsaasumik aalajersimasumik tapersiisumik oqaloqateqarneq
- Ilinnut qanigisarnulli psykoedukation
- Nakorsaatit
- Timigissarneq
- Eqimattani katsorsaaneq, ulluinaat qanoq ingerlanneqarsinnaanersut ukkatarineqarluni
- Inooqatigiinnikkut katsorsaaneq tapersiinissamullu periarfissat.

Tapersersuisumik oqaloqateqarnerit

Region Midtjylland-imi Tanikkut nappaatilinnut immikkoortartaqarfimmi nakorsiartarfimmut atassuteqaruit, ingerlaavartumik oqaloqatigisartagassarnik aalajangersimasumik attaveqarfeqalissaait. Attaveqarfigisartakkat peqatigalugit oqaloqatigiinnerit qanoq akulikitsigisumik pisassanersut isumaqatigiissuteqassaait. Pisariaqartitsinerit apeqqutaavoq.

Oqaloqatigiinnerit eqqarsartaatsikkut katsorsaaneq aallaavigineqassaag aammalu

tapersersuinertut iluseqassallutik. Oqaloqatigiinnerni ajornartorsiutit maannakkorpiaq atukkatit ukkatarineqassapput. Illit attaveqarfigisartakkallu ajornartorsiutit qanoq iliuuseqarfigisinnaaneritit misissussavarsi.

Ilinnut qanigisarnullu psykoedukation

Illit qanigisatillu skizotypimi atuartinneqarnissamik neqeroorfineqassaasi. Tamanna eqimattani imaluunniit ataasiakkaarluni oqaloqatigineqarnermi ingerlanneqarsinnaavoq. Psykoedukation katsorsaaneermut ilaavoq pingaaruteqartoq. Tassani ajornakusooritatit ilisimalersinnaavatit paasisinnaalersinnaallugillu kiisalu ersiutitit qanoq qaangerniartassanerlugit ilitsersorneqassallutit.

Nakorsaaitit

Skizotypiimik nappaatillit ilaannai nakorsaaititortarput. Nakorsap illit suleqatigalutit nakorsaaitit iluaqutigineritit nalilissavaa.

Tarnikkut nappaatilinnik timigissaaneq

Timi tarnilu imminnut ataqatigiipput. Taamaattumik ilaannut timigissaaneq katsorsaaneermut ilaatinneqarsinnaavoq.

Eqimattani katsorsaaneq

Eqimattani katsorsaaneq iluaqutaasinnaavoq. Tassani allat skizotypiimik nappaatillit naapissinnaavatit, aammalu misilittakkasi oqaloqatigiissutigisinnaavasi.

Inooqatigiinnikkut katsorsaaneq tapersiinissamullu periarfissat

Inooqatigiinnikkut katsorsaaneermi ilaqquttatit, suliffiit, ilinniarfiit aamma kommunini suliassanik suliarinnittartut akuutinneqarnerat ilaatinneqarsinnaavoq.

Tapersersorneqarnissamut periarfissat suut pisariaqartissinnaaneritit kommunimi suliassanik suliarinnittartut aalajangertussaavaat.

Assersuutigalugu tassaasinnaapput angerlarsimaffimmi suliassat suliarinissaannut ikiorneqarnissamik, aningaasaqarnerup paasisimaarinissaanut ikiorneqarnissamik kiisalu allat akornannukartarnissamik tapersersorneqarnissamik pisariaqartitsineq.

Ilinnut skizofrenimik imaluunniit skizotypimik nappaatilimmut siunnersuutit pitsaasut Pitsaaliuinissamut suut periarfissaappat?

Nappaatip nangissinnaanerata pitsaaliornissaa pingaaruteqarpoq. Pingaartumik pissutigalugu nanginnerit amerlasuujuppata, aqqeqqinnissaaq ajornarnerulertartoq ilisimaneqarmat.

Pitsaaliuineq arlalippassuartigut, tarnikkut perululluni pisoqareernerata kingorna, sunniinernik piumasaaqaatinillu annikillisisinissamut tunngassuteqarpoq.

Nanginnissap pitsaaliorneqarnerani pingaaruteqartunut ilaasoq tassaavoq, katsorsaaneermi ilaqquttavit akuutinnissaat. Ilaqquttatit nappaammik ilisimasaqarlutik, inuunerni eqqissisimanissarnut aalajaatsumillu atugaqarnissarnut, qulakkeereqataasinnaapput.

Aamma attaveqarfippit sinnerisa akuutinnissaat pingaaruteqarpoq. Assersuutigalugu ilinniarferni imaluunniit sulifferni. Ilinnut piumasaaqaatit naleqqussarneqassapput, taamaalilluni mianerisassat naleqquttut eqqarsaatigineqassallutik.

Skizofrenimik imaluunniit skizotypiimik nappaateqaruit illit nammineerlutit qanoq iliorsinnaavit?

- **Ilisimasanik ujaasigit**

Ersiutitit qanoq iliuuseqarfigisinnaanerlugit ilinniarnissaa pingaaruteqarpoq. Nappaat pillugu atuartinneqarnissamik neqeroorutip akuerinissaa isumassarsiatsialaavoq.

- **Siusissukkut ersiutaasartut eqqumaffigikkut**

Ersiutit inummut tunngapput. Tamanna isumaqarpoq, inuit tamarmik assigiingitsunik

siusissukkut ersiuteqartartut. Tarnikkut peruloqqilernermit siusissukkut ersiutaasoq ilaatigut tassaasinnaavoq, nappaatip ajornerulinnginnerani kamajanerulerneq, mattunneq sinissaqannginnerulernerlu. Skizotypimik nappaateqaruit, tarnikkut qanoq issutsivit ajornerulerneranut ersiutaasoq tassaasinnaavoq tarnikkut perulunnermut qanittunik arlalinnik misigisaqartartutit imaluunniit nalinginnaasuniit mattunnerusalertutit.

- **Ajornartoornermut pilersaarummik suliaqarit**

Piffissani ajunngitsumik ingerlavigisarni katsorsaasut peqatigalugu siusissukkut ersiutaasartut allattorsinnaavatit. Taava qaqugukkut nakorsiassanerlutit imaluunniit allatut ikiortissarsiuassanerlutit paasisimaarilissavat. Aamma ersiuteqarlutit malugisimalerukku qanigisatit qaninnerpaat peqatigalugit kikkut oqaloqatigisassanerlugit, qanigisatit qaninnerpaat peqatigalugit, isumaqatigiissinnaavusi. Tassani qanigisavit nanginnissamik navianartorsiortutit malunnartoq, takussutissat ilisimassagaat, pingaaruteqarpoq.

- **Eqqaamasassanut kortiliorit**

Ajoraangavit suut ilinnut sunniuteqarluartarnersut allattukkit. Kortini allassimasinnaavoq ajornakusoortumik inissisimalernerni qanoq iliussanersutit. Assersuutigalugu allassimasinnaavoq: "Nipinik tusaasaqaannaleraangama pisuttuassaanga imaluunniit nipilersuutininik tusarnaassaaga". Kortit nassartuaannarnissai isumassarsiatsialaavoq.

- **Nakorsaatinik katsorsartinnerit maliguk**

Piffissami katsorsaasuit inassutigisaani nakorsaatitorlutit katsorsartinnerpit malinnaaffiginissaa pingaaruteqarpoq. Nakorsaaternut tunngatillugu nalornissuteqaruit isumaliutersuuteqaruillu, katsorsaasornik oqaloqateqarnissat isumassarsiatsialaassaaq.

- **Sinilluartarnissat peqqinnartunillu nerisaqarnissat isumagiuk**

Sinilluartarlutit aammalu nerinissat eqqaamallugu aalajaatsumik ullup unnuallu ingerlattarnissaa pingaaruteqarpoq. Eqqaamajuk allannguutit annikitsuaqqat allanngortitsisarput. Assersuutigalugu tassaasinnaavoq orsukinnerulaartunik nerisarluni, colatortarneq annikillisillugu ullullu tamaasa pisuttuarterluni.

- **Timigissartarit allanillu soqutigisarnik sammisaqartarit**

Tamatuma eqqarsaatit nuanninngitsut allamut saattissinnaavai aammalu uippakajaarneq nuanniilliornerlu annikillisissinnaallugit.

- **Imigassaq annertoorsuarmik pinaveersaaruk**

Tamannami katsorsartinnerup iluatsinnissaanut akornutaasinnaavoq. Siunissami annertoorsuarmik imigassamik atuineq tigukkut ajoquteqaatigineqalersinnaavoq.

- **Ulluinnarni unikkallartarnissat qasuersaartarnissallu inissaqartikkitt**

Ulluinnaat aqqissugaappat, unikkallartarnissaq imaluunniit sammisassat allallu misigisassat nuannersut ilinnit piumaffiginnippallaanngitsut inissaqartinneqarlutik, tamanna isumassarsiatsialarujussuussaaq.

- **Piviusorsiortunik siunnerfilersorit, taamaalillutit misigisatit nuannersuussallutik**

Alloriarnerit ataasiakkaakkit aammalu naatsorsuuteqarnitit annikillisikkitt ulapippallaarunnaarillu.

Iluatsilluartut annikitsut eqqumaffigisakkit, assersuutigalugu erruisimallutit. Imminut piffissaqarfigigit - artornarsinnaagaluartoq naammagittarit.

- **Eqqarsaatit sungiusartarnerat ingerlaguk**

Naleqquttunik nalunassusilinnik eqqarsaatigisassarnik ilinnut suliakkertarsinnaavutit. Atuakkap atuarnissaa ukkassinnaanngikkukku, immaqa filmimik isiginnaarsinnaavutit imaluunniit Sudokunik sammisaqarlutit.

Ilinnut qanigisaasumut isummersuinerit Qanigisaasutut inuuneq

Illit qanigisaasutut katsorsaanermit akuutinnissat pingaaruteqarpoq, taamaalillutit napparsimasumut tapersersuinnaassagavit. Peqatigisaanik illit qanigisaasutut ilinnut paarinissat pingaaruteqarpoq. Tassami skizofrenimik imaluunniit skizotypimik nappaatilimmut qanigisaaneq artornarsinnaavoq. Misigissutit tamarmik atorneqalertarput. Kamanneq, imminut pisuutinneq, kanngusunneq, ernumaneq iliuusissaarunnerlu. Qanigisaasutut nappaat pillugu atuartsinermi (psykoedukation)peqataanissaq isumassarsiatsialaavoq, tassani skizofreni aamma skizotypi ajornakusoorutinik sunik malitseqarsinnaanersoq ilisimasaqalertoqarsinnaavoq paasisimasaqartoqalersinnaallunilu.

Illit qanigisaasutut ilinnut qanoq iliuseqarfigisinnaavit?

- Ilisimasanik ujaasigit. Ilisimasaqarneruguit, eqqortumik ikiuussinnaanerusussaavutit.
- Qanigisaasut atuartinneqarneranni imaluunniit qanigisaasut isumasioqatigiissinneqarneranni peqataagit. Tassani inunnut skizofrenimik imaluunniit skizotypimik nappaatilinnut qanigisaasut allat ataatsimooqatigisinnaassavatit.
- Akuuallaarnissaq pinngitsoortiguk. Inuttut nammineertut ataqpeqatigiinnissaq aammalu allat killissaannik qaangiinaveersaarnissaq pingaaruteqarpoq.
- Immaqa pisariaqartinneqartutut ikiuunnissarnut tamatigut nukissaqartannginnerit akueriuk. Suut sapinnginnerlutigu tamatta killissaqartarput.
- Imminut paarinissaq eqqaamajuk. Sumiiffinnik imaluunniit sammisassanik ujartuinissarnut ilinnut piffissaqartigit ilinnullu akuerlutit qanigisaasutut "immerneqarfigisinnasarnik".

Asalluinnagaq kunngip panigigaani, oqarasuaat tusarnaarneqartoq aammalu uagut allat ajortumik piniaannaripput upperilluinnaraa, misigalugu annilaarnartorujussuuvoq. Iliuusissaarunnartorujussuuvoq.

Skizofrenimik eqqugaasimasumut qanigisaasut

Illit qanigisaasutut skizofrenimik imaluunniit skizotypimik nappaatilik ikiorniarlugu qanoq iliorsinnaavit?

Katsorsartinnera tapersersoruk

- Katsorsartinnera katsorsaasorlu tapersersukkit. Paasinngisaqaruit, aperiit. Suut sulissutigineqarnersut tusarniarlugu katsorsaasumik oqaloqateqarnerit ilaanni immaqa peqataasinnaavutit.
- Tarnikkut peruloqqilernissamut siusissukkut ersiutit nakkutigikkit. Asaatit isumaqatigiissuteqarfigisinnaavatit katsorsaasoq attavigisinnaagit, ajornerulerneq takussutissaqalissappat.
- Inissaqartiguk, iperaruk aammalu qanigisaannaanissaq sungiusaruk, ilinniarsimasunullu sinnera isumagitillugu.

Naammagittarit

- Allannortissinnaasatit ukkatarikkit aammalu ajornartorsiutit tamaasa iluarsisinnaagit akuersaaruk. Suut tamaasa isumagisinnangilatit! Sapinngisarni ikiuuttarit. Assersuutigalugu tassaasinnaapput ulluinnarni suliassat. Illit imaluunniit allat tamanna kusanaqqinnaartumik pisinnaanngikkissi akuersaaruk.
- Ajornartorsiutit alloriarnikkaartumik iluarsisakkit aammalu naatsorsuuteqarnitit annikillisikkit. Rom ulloq ataasiinnaq sananeqanngilaq. Allannoriartornerit piffissami siviisumi ingerlasarput aammalu naammagittarnissaq pingaaruteqarpoq. Eqqortup tungaanut annikitsuaqqanik alloriartarnissaq, iluatsinngitsoortunik annertoorsuarnik allannortitsiniarsarinnermiit, ajunnginneruvoq.
- Tapersersuiit. Piumasaqarpallaarnaveersaassaait. Isornartorsiuiinnarnak nammineq isummatit misigissutitillu oqaatigisakkit. Aamma napparsimasup katsorsartinnermini ingerlaannarnerata nersualaartarnissaa tapersersornissaalu eqqaamassavat.

Qiimmassaasarit

- Eqqaamajuk: Skizofreni aamma skizotypi kialuunniit pisuussutiginnigilaa. Imminut avoqqaarinerit imaluunniit allanut avoqqaarinninnerit allannortitsinaviangillat. Tamatumunnga taarsiullugu siumut isigigit.
- Neriutitit aalajangiusimakkitt. Napparsimasoq pitsanngornerulerumaarluni upperinnilernissaanut ikioruk.
- Avoqqaarlernaveersaarit. Artorsarluni avoqqaarineqarneq perorsaataangilaq.
- Skizofrenimik ersiuteqartut ilai napparsimallutik annikitsuinnarmik nassuerutigisinnaavaat imaluunniit nassuerutigisinnaanagu. Piffissani taamaattuni napparsimasoq paarlattuanik killinniarsarinnginnissaa pingaaruteqarpoq. Katsorsaasumut attaveqaannarnissaanut tapersersuinnarsinnaavat.

Quppernerup matuma oqaasertai nutarterneqarput marts 2023 (allannera 1.05).

Kingullermik iluarsaassisuuvoq: Gitte Klaris, tarnip pissusaanik ilisimasalik, tarnikkut katsorsaanermik immikkut ilisimasalik, Tarnikkut peruluttunik sullissisut, Regionspsykiatrien Midt

Sulianut akisussaasuusoq: Charlotte Emborg Mafi, Tarnikkut peruluttunut immikkoortortaqarfimmi nakorsaanerit pisortaat, Aarhus Universitetshospital Tarnikkut nappaatilinnut immikkoortortaqarfik.

Linki toqqaannartooq quppernermut uunga: www.print.skz2.ps.rm.dk